

ภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ.
2564 ว่าด้วยการก่อตัว อุดมการณ์ประชาธิปไตย
และวาทกรรมทางการเมือง

**Political landscape of students from B.E. 2557 to 2564 on
political formation, Democratic ideology and political
discourse**

วิทวัส ไกรสวัสดิ์¹

Wittawat Kraisawat

Corresponding author: wkraisawat@gmail.com

Received: 19/04/66 Revised:06/07/66 Accepted: 06/07/66

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในช่วงการชุมนุมทางการเมืองของนักศึกษา พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษา 2) บัณฑิตทำให้เกิดการก่อตัวให้นักศึกษาออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และ 3) อุดมการณ์ประชาธิปไตย และวาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ทางการเมืองดังกล่าวมีลักษณะไขว่หน้าในการควบคุมพื้นที่สาธารณะในแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษา และการทำกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษา จะถูกควบคุมโดยการดำเนินคดีกับกลุ่มนักศึกษา โดยมี 4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการก่อตัวให้นักศึกษาออกมาแสดงออกทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ได้แก่ ปัจจัยความขัดแย้งทางการเมือง ปัจจัยความก้าวหน้าทาง

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้านเทคโนโลยี ปัจจัยทางอิทธิพลทางความคิดของนักวิชาการและสถาบันการศึกษา และปัจจัยรากฐานความรู้ด้านประชาธิปไตย ส่วนเรื่องอุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษาในช่วงนี้พบว่า นักศึกษาที่ออกมาแสดงออกทางเมืองต้องการที่จะเห็นการเมืองเป็นประชาธิปไตย ประกอบด้วยหลักสิทธิ หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักความเท่าเทียม และหลักภราดรภาพ ในส่วนวาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในช่วงนี้พบว่า นักศึกษาที่ออกมาแสดงออกทางการเมืองได้ผลิตวาทกรรมทางการเมืองขึ้นเพื่อปลุกกระตมทางความคิด การรวมกลุ่ม และสร้างแรงจูงในทางปฏิบัติ เช่น “ให้มันจบที่รุ่นเรา” หรือ “เพื่อหยุดระบบเผด็จการที่เกิดขึ้นบนฉากการเมืองไทย”

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์การเมือง; การก่อตัวทางการเมือง; อุดมการณ์ประชาธิปไตย; วาทกรรมการเมือง

Abstract

This research is a qualitative one, collecting data form related documents0 It aimed to study 1). political landscape of students, 2). factors formulated those student to express their political opinions and 3). their democratic ideology and political discourse. It is found that such political situation is characterized by the use of power to control public space when student groups show political expression and when student groups have political activities, for example, public gathering, showing of political opinion through social media channel. This showing of different political opinion of students is controlled by prosecution against student groups. The factors that cause the formation of students to express political opinion, are political conflict factors, technology advancement factors, factors of idea influence

of scholars and education institutes and factors on democratic knowledge foundation. Moreover, it is found that students who express political opinion want to see democratic politics, consisting of principles of right, liberty, equality, equal right and fraternity. Concerning political discourse of those students, their political expressions produce political discourse to incite idea, collective action and create practical motivation, for example, "Let it ends in our generation"

Keywords: Political landscape; political formation; democratic ideology; political discourse

บทนำ

ภูมิทัศน์ทางการเมืองไทยเริ่มเคลื่อนย้ายหน้าฉากทางการเมืองหลังการปฏิวัติ การปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากระบบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระมุข ตลอดระยะเวลา 91 ปี ของฉากการเมืองแบบประชาธิปไตยมีมูลเหตุที่เชื่อได้ว่า เกิดจากอิทธิพลของชาติตะวันตก ที่นักเรียนนอกสนใจรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยและต้องการนำมาใช้ในประเทศไทย ประกอบกับช่วงเวลานั้น สภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำ การเกิดความรู้สึกถูกกดขี่เหยียดหยามของคนในสังคม และความแตกแยกเกี่ยวกับการปรับปรุงกองทัพ การขาดประสิทธิภาพในการบริหาร และเกิดความขัดแย้งระหว่างข้าราชการด้วยกันเอง (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2544, หน้า 25) ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดความคิดทางการเมืองที่มีความโน้มเอียงการวิพากวิจารณ์ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเรียกร้องรัฐธรรมนูญและรัฐสภา ซึ่งภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยก็เริ่มมีการใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว เมื่อวันที่ 27

มิถุนายน พ.ศ. 2475 (มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด) มีฝ่ายนิติบัญญัติ คือ ผู้แทนราษฎร มีฝ่ายบริหาร คือ กรรมการราษฎร (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2544, หน้า 121) และการปกครองที่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงแรกได้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง พร้อมด้วยการปราบผู้เห็นต่างหรือฝ่ายตรงข้าม

จุดเริ่มต้นของบทบาทนักศึกษาดำเนินการภายใต้ “ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย” เมื่อปี พ.ศ. 2512 การจัดตั้งศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาฯ ในปี พ.ศ. 2513 โดยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดงานสัมมนาเรื่อง “บทบาทนักศึกษา ในการพัฒนาประเทศ” จากตรงนี้ ทำให้นักศึกษาเห็นควรในการจัดตั้ง “ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย” (the National Student Center of Thailand) หรือ NSCT มีจำนวน 11 สถาบันการศึกษาเข้าร่วมในการก่อตั้ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหิดล ศิลปากร เชียงใหม่ สงขลา ขอนแก่น วิทยาลัยการศึกษาประสานมิตร ปทุมวัน บางแสน บทบาทนักศึกษาเริ่มเป็นที่รู้จักในหน้าฉากการเมืองไทยโดยนายธีรยุทธ บุญมี เข้ามาเป็นเลขาธิการศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ทำกิจกรรม เช่น รณรงค์ให้คนไทยรู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นที่ขายทั่วประเทศ และการรณรงค์สัปดาห์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น เป็นต้น จึงทำให้ได้แนวร่วมประชาชนในหลายๆ เครือข่ายเริ่มมีการเดินขบวนในที่สาธารณะเพื่อท้าทายรัฐบาลของจอมพล ประภาส จารุเสถียร จนถูกกล่าวหาว่าเป็นศูนย์กลางที่สร้างขึ้นเพื่อก่อความไม่สงบ อย่างไรก็ตาม การรณรงค์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น กลับกลายเป็นที่ยอมรับกันทั่วประเทศ (ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์, 2563, หน้า 86)

ต่อมาเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศจากคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 229 ให้ฝ่ายบริหารสามารถที่จะก้าวท้าวอำนาจตุลาการได้รัฐบาลยอมแพ้ จึงเกิดการนั่งประท้วงข้ามคืนที่ลานหน้ากระทรวงยุติธรรม ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ. 2516 ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ร่วมกับชมรมอนุรักษนิยมชาติ ประท้วงกรณี พรานบรรดาศักดิ์ ประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ได้เข้าไปล่า

สัตว์ในเขตป่าสงวนของทุ่งใหญ่นเรศวร และกรณีที่มีการปล่อยของเสียจากโรงงานผลิตน้ำตาลสุ่มแม่น้ำแม่กลองจนเกิดการเน่าเสีย นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงในนามของชมรมคนรุ่นใหม่ ได้ออกหนังสือโดยมีใจความสำคัญว่า “สภาสัตว์ป่าแห่งทุ่งใหญ่นเรศวร มีมติให้ต่ออายุสัตว์ป่าเพิ่มอีก 1 ปี เนื่องจากสถานการณ์โดยรวมยังไม่สามารถไว้วางใจ” และกรณีการต่ออายุราชการให้กับ จอมพลประภาส จารุเสถียร และเลื่อนขั้นให้กับ จอมพล ถนอม กิตติขจร เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในกองทัพ จอมพล ถนอม กิตติขจร ได้ทำการโอนตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกให้กับ พลเอก กฤษณ์ สีวะรา ต่อมาเมื่อปลายเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2516 มีการต่ออายุสัญญาสัตว์ป่าเพื่อเป็นการเอาใจผู้มีอำนาจ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง ดร. ศักดิ์ ฝาสุกนิรันดร์ จึงได้มีการส่งให้ลบบรายชื่อนักศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำหนังสือทั้งหมด 9 ราย ออกทันที (พยนต์ อัศวพิชยนต์, 2530, หน้า 204) ต่อมาเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2516 นักศึกษาสถาบันต่างๆ จึงร่วมกันสลายการปิดล้อมของรัฐบาลส่งผลให้ ดร. ศักดิ์ ฝาสุกนิรันดร์ ลาออกจากตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหงและนักศึกษาประกาศให้รัฐบาลคืนอำนาจให้แก่ประชาชนและร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จสิ้นภายใน 6 เดือน (ศุภัทธา อำนวนยสวัสดิ์, 2563, หน้า 87)

การเมืองที่ร้อนระอุเริ่มได้ขึ้นอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2516 จากการชุมนุมเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษาที่ออกมาแสดงความไม่พอใจในการสืบทอดอำนาจโดยมีขอบของรัฐบาลเผด็จการคณะปฏิวัติของรัฐบาล จอมพล ถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอก ณรงค์ กิตติขจร ซึ่งนิสิตนักศึกษายื่นข้อเรียกร้อง 3 ประการ คือ (1) เรียกร้องให้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญโดยเร็ว (2) จัดหลักสูตรสอนอบรมรัฐธรรมนูญสำหรับประชาชน และ (3) กระตุ้นประชาชนให้สำนึกและหวงแหนในสิทธิเสรีภาพ สถานการณ์ได้บานปลายไปถึงการจับกุมนักศึกษา อาจารย์ และนักการเมือง รวม 13 คนในความผิดฐานเรียกร้องรัฐธรรมนูญหรือที่รู้จักกันในชื่อ “13 กบฏรัฐธรรมนูญ” (ศิลาปวัฒน์ธรรม, 2562 ออนไลน์) สู่การเรียกร้อง

ประชาธิปไตยและการเคลื่อนไหวต่อต้านเผด็จการในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ขณะนั้นกลุ่มนิสิตนักศึกษาได้ใช้วิธีการแจกใบปลิวเรียกร้องรัฐธรรมนูญและยึดกรมประชาสัมพันธ์เพื่อใช้ระบบวิทยุกระจายเสียงของรัฐในการติดต่อสื่อสาร (ศิลปวัฒนธรรม, 2560 ออนไลน์) การสืบทอดอำนาจของรัฐบาล ถนอม, ประภาส, ณรงค์และการผูกขาดอำนาจโดยการใช้อิทธิพลของเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปล่าสัตว์ในเขตสงวนพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ส่งผลให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (ศนท.) ออกมาประณามรัฐบาลโดยการแสดงความไม่พอใจต่อการผูกขาดอำนาจของรัฐบาลเผด็จการคณะปฏิวัติ (ประชาธิปไตยธุรกิจออนไลน์, 2563)

การเคลื่อนไหวของกลุ่มนักศึกษาที่เหมือนจะสงบลงหลังจากที่ได้ออกมาแสดงความไม่พอใจต่อการผูกขาดอำนาจของรัฐบาลได้ปะทุขึ้นอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2519 เกิดเหตุการณ์การชุมนุมเคลื่อนไหวของนิสิตนักศึกษาขึ้นอีกครั้งหนึ่งที่ลานโพธิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อแสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลที่ให้ จอมพล ถนอม กิตติขจร ผู้นำเผด็จการที่ถูกประชาชนขับไล่เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เดินทางกลับเข้าสู่ประเทศไทยอีกครั้ง ทำให้ผู้ชุมนุมรวมตัวกันเพื่อแสดงการต่อต้านอย่างต่อเนื่อง การชุมนุมเคลื่อนไหวในครั้งนั้นเป็นการชุมนุมโดยสงบอย่างสันติวิธีผ่านเครื่องเสียงวิทยุยานเกราะ แต่ฝ่ายรัฐบาลกลับมีคำสั่งสลายการชุมนุมของนิสิตนักศึกษา โดยให้ตำรวจหน่วยคอมมานโด หน่วยปฏิบัติการพิเศษ และตำรวจท้องที่เข้าล้อมมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งระดมยิงเข้ามาในมหาวิทยาลัยอย่างหนัก เกิดการระเบิด M79 และมีการควบคุมตัวนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงที่ถูกสั่งให้ถอดเสื้อ เอามือกุมหัว นอนคว่ำคลานไปกับพื้น ระหว่างคลานก็ถูกเตะและตีโดยตำรวจ ถูกละเมิดสิทธิในการมีชีวิต ถูกกระทำการทรมาน ถูกข่มขู่ด้วยคำขู่ร้าย ผู้ชุมนุมที่เป็นนักศึกษาและประชาชนถูกจับกุมในข้อหาความผิดทางกฎหมายฐานคอมมิวนิสต์และฐานอื่น ๆ มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 40 คน เป็นหญิง 4 ราย ชาย 32 ราย (ยังไม่ทราบชื่อจนทุกวันนี้

จำนวน 6 ราย) และอีก 4 รายสภาพตพถูกเผาจนไม่สามารถระบุอัตลักษณ์และนำไปสู่การรัฐประหาร (แอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนล ประเทศไทย, 2564)

ต่อมาการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาและประชาชนนับแสนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและนายกรัฐมนตรีนั่งที่มาจากทางเลือกตั้งในช่วงปี พ.ศ. 2535 ได้เริ่มนำเครื่องมือสื่อสารมาใช้ในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสื่อสารด้วยระบบสื่อสารวิทยุติดตามตัว โทรศัพท์มือถือ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสารที่สำนักงาน การชุมนุมดังกล่าวจึงถูกขนานนามว่า “มือบมือถือ” หรือ “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535” (มติชนออนไลน์, 2565) ซึ่งการชุมนุมครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ (1) กลุ่มเคลื่อนไหวเรียกร้องประชาธิปไตยต่อสู้เผด็จการ นำโดยนักศึกษานักวิชาการ อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนหรือเอ็นจีโอ (2) กลุ่มคนที่ทำงานในภาคธุรกิจเอกชนทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับผู้บริหารองค์กร นำโดยเจ้าของกิจการธุรกิจทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ต้องการให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพ มีนักการเมืองที่เป็นมืออาชีพในการพัฒนาเศรษฐกิจแกนนำหลักจึงเป็นกลุ่มคนในระดับฐานะปานกลาง นักธุรกิจรุ่นใหม่วัยกลางคน เจ้าของกิจการส่วนตัว รวมถึงพนักงานออฟฟิศที่มีฐานะดีพอสมควร ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2557 ได้เกิดปรากฏการณ์ช่วงเวลาที่ยาวไปของขบวนการนักศึกษา เนื่องจาก คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีประกาศฉบับที่ 7/2557 ห้ามมิให้มั่วสุมและชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป รวมถึงคำสั่งตามมาตรา 44 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ. 2557 ทำให้กลุ่มนักศึกษาที่เคลื่อนไหวทางการเมืองหยุดเคลื่อนไหว

เนื่องด้วยการถูกจำกัดบทบาททางการเมืองและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงออก (ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ, 2561) หลังจากที่โดนคณะรักษาความสงบแห่งชาติควบคุมการเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านประกาศฉบับที่ 7/2557 ห้ามมิให้มั่วสุมและชุมนุมทางการเมืองตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ส่งผลให้กลุ่มนักศึกษารู้สึกว่า

ถูกไล่ออกจากโรงเรียนทางประชาธิปไตยประกอบด้วยความต้องการให้มีการเลือกตั้ง เพื่อให้ประเทศไทยกลับเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้ง ทำให้เกิดเหตุการณ์ชุมนุมเคลื่อนไหวกของกลุ่มสมัชชาเสรีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อประชาธิปไตย พร้อมกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มประชาชนออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง ช่วงปี พ.ศ. 2561 โดยกล่าวว่า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ทำการละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน เสรีภาพทางวิชาการ ไล่ออนเสรีภาพการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง ชำรงไว้ซึ่งอำนาจและพยายามวางรากฐานเพื่อการสืบทอดอำนาจรัฐบาล (คสช.) (แนวหน้า, 2564) การออกมาชุมนุมเคลื่อนไหวหน้าป้ายมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำกิจกรรมร้องเพลงเพื่อมวลชน เพลงสามัญชน รวมทั้งมีการชูป้ายข้อความระหว่างกิจกรรมเพื่อใช้ในการเชิญชวนนักศึกษาให้เข้ามาร่วมชุมนุมถือป้าย และมีการอ่านแถลงการณ์เรียกร้องให้รัฐบาล คสช. จัดให้มีการจัดการเลือกตั้งโดยเร็ว (นักข่าวพลเมือง, 2561)

อีกทั้งยังมีการชุมนุมคัดค้านการเลื่อนเลือกตั้งหน้ามหาวิทยาลัย-บูรพา พร้อมกับอ่านแถลงการณ์และชูป้ายข้อความ “บูรพาไม่เลื่อน” และ “เราอยากเลือกตั้ง เลื่อนแม่มีงสิ” “We Want Election” (ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2562) เมื่อการชุมนุมเคลื่อนไหวที่ผ่านมาไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลจึงก่อให้เกิดการกระจายตัวของกลุ่มนักเคลื่อนไหวทางการเมืองและรูปแบบการชุมนุมที่เปลี่ยนไปในช่วงปี พ.ศ. 2563 เกิดเหตุการณ์ชุมนุมเคลื่อนไหวของกลุ่มเยาวชนปลดแอกและกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลหยุดคุกคามประชาชน ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และยุบสภาด้วยการร่วมกันจัดกิจกรรมชูป้ายร้องเพลง จุดเทียน และเปิดไฟจากโทรศัพท์มือถือ ที่เรียกว่า “แฟลชม็อบ” ของกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มคนรุ่นใหม่ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (บีบีซี นิวส์, 2563) และ

อาศัยเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการนัดหมายชุมนุมที่มีทั้งเฟซบุ๊ก (Facebook Live) ไลน์ (Line) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) ยูทูบ (Youtube) เป็นตัวขับเคลื่อนหลัก (ผู้จัดการออนไลน์, 2563)

บทบาทและการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในฉากของการเมืองไทยที่ผ่านมาในแต่ละช่วงเวลาต่อการก่อตัว การรับอิทธิพลทางความคิด และอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่เกิดจากการต่อสู้จากการครอบงำของรัฐ (ผู้นำ) ไม่ว่าจะการจำกัดควบคุม และครอบงำความคิด จนทำให้นักศึกษาที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เห็นต่างหันมาท้าทายเพื่อตอบโต้การครอบงำของรัฐภายใต้เงื่อนไขและปัจจัยทางสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ประกอบกับพัฒนาการทางการเมืองที่นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารเข้าถึงง่าย รวดเร็วทั่วถึง และประหยัดเวลา จึงทำให้ ผู้วิจัยสนใจถึงเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ที่นักศึกษาออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองว่าเป็นอย่างไร อะไรคือปัจจัยส่งผลให้นักศึกษาออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อุดมการณ์ประชาธิปไตย และวาทกรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อเชื่อมั่น การผลิตความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมืองที่นักศึกษารับรู้ และเข้าใจที่แสดงออกไปสู่สังคมด้วยรูปแบบและวิธีการคิดอย่างไรภายใต้การควบคุมของรัฐในเมืองช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ผ่านข้อเรียกร้องและรูปแบบการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขและปัจจัยทางสังคมที่เกิดขึ้นในขณะนั้นประกอบกับพัฒนาการทางการเมืองที่นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารเข้าถึงง่ายรวดเร็วทั่วถึงและประหยัดเวลางานวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษา การตื่นตัวทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษาและพลังของกลุ่มนักศึกษาที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองอันแรงกล้าเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบทางการเมืองไทย

เมื่อห้วงเวลาเปลี่ยนไป ภูมิทัศน์ทางการเมืองหรือสถานการณ์ทางการเมือง หรือพื้นที่ของการแสดงออกทางการเมืองของนักศึกษาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ส่งผลให้ปัจจัยการก่อตัวทางการเมืองของนักศึกษาที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ออกมาประท้วงรัฐบาล หรือเรียกร้องทางการเมือง ภายใต้อุดมการณ์ประชาธิปไตยที่แสดงออกจากความคิดเห็นของนักศึกษา อันประกอบด้วย สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การเรียกร้องประชาธิปไตย การเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง ฯลฯ ในรูปแบบต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มนักศึกษา อุดมการณ์ที่นักศึกษาเชื่อมั่น สู่การผลิตความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมืองใหม่ที่นักศึกษารับรู้และเข้าใจที่แสดงออกไปสู่สังคมด้วยรูปแบบและวิธีการคิดภายใต้การควบคุมของรัฐ ในการเมืองช่วง พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2564 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทำให้เกิดการก่อตัวให้นักศึกษาออกมาแสดงความคิดเห็น ความคิดเห็นทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564
3. เพื่อศึกษาอุดมการณ์ประชาธิปไตย และวาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในช่วงการประชุมทางเมืองของนักศึกษา พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย บทความ หนังสือพิมพ์วารสาร เว็บไซต์ บทสัมภาษณ์ตามสื่อต่างๆ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักศึกษาที่แสดงออกทางการเมือง จำนวน 8 คน มีบทบาทเป็นแกนนำ และผู้เข้าร่วมชุมนุม

ในการแสดงความคิดเห็นในช่วงการเมืองปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2564 ใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเริ่มจากการจัดประเภทข้อมูล (Typological Analysis) แล้วนำมาสร้างข้อสรุปเพื่อประเมินความครบถ้วนของข้อมูล นำมาสู่การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ว่าด้วยการก่อตัว อุดมการณ์ประชาธิปไตยและวาทกรรมทางการเมือง ผลการศึกษาพบว่าดังนี้

ภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 พบว่า สภาพการณ์ทางการเมืองจากบันทึกเหตุการณ์ที่นิสิตนักศึกษาออกมาแสดงบทบาททางการเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2564 เกิดจากความผิดพลาดของโครงสร้างรัฐธรรมนูญ หรือที่เรียกว่าขบวนการประชาธิปไตยครั้งใบจากการยึดอำนาจโดยกองทัพ การควบคุมอำนาจเบ็ดเสร็จ (มาตรา 44) การเลือกตั้งระบบสัดส่วน เติ็จการรัฐสภาโดยใช้ฐานเสียง สว. 250 ที่มาจากการแต่งตั้งโดยการเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีจากบุคคลภายนอก และการได้มาของรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้มาจากประชาชนอย่างแท้จริงส่งผลให้สภาพการณ์ทางการเมืองในห้วงเวลานั้นเกิดความสั่นคลอน นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ และประชาชน ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงรวมตัวกันเดินขบวน ชุมนุมตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อแสดงออกทางการเมืองในการเรียกร้องสิทธิพึงได้จากรัฐบาลและเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้มาจากประชาชนจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสภาพการณ์ทางการเมืองในแต่ละห้วงเวลามีผลต่อกระบวนการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของกลุ่มคนที่เห็นต่างทางการเมือง หรือกลุ่มคน

ที่ไม่เห็นด้วยกับระบบโครงสร้างรัฐธรรมนูญที่ไม่เป็นไปตามกระบวนการของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

บทบาทของนิสิตนักศึกษาที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองปรากฏชัดในช่วงหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2562 โดยกลุ่มนิสิตนักศึกษาออกมาแสดงบทบาททางการเมืองด้วยการเรียกร้องให้มีการร่างรัฐธรรมนูญใหม่ ยุบสภา และต้องการให้ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา และองคาพยพ ต้องลาออก ด้วยการยื่นจดหมายเปิดผนึกต่อรัฐสภา การเดินขบวนบนท้องถนน การถือป้ายประท้วงการจัดกิจกรรมอ่านแถลงการณ์ และถือป้ายชุมนุมตามสถานสำคัญต่าง ๆ เพื่อแสดงบทบาทในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ รัฐธรรมนูญที่มาจากประชาชน นายกรัฐมนตรีที่มาจากทางเลือกตั้ง และรัฐบาลที่มาจากการสืบทอดอำนาจโดยใช้โครงสร้างรัฐธรรมนูญที่บิดเบี้ยวเป็นฉากบังหน้าในการใช้เสียง สว. 250 เสียง เป็นฐานเสียงหลักในการเลือกนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ นิสิตนักศึกษาออกมาใช้พื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 กลุ่มนิสิตนักศึกษามีพัฒนาการในการออกมาแสดงความคิดเห็นที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัยเริ่มตั้งแต่การชุมนุมด้วยการเดินขบวนบนท้องถนน การถือป้ายประท้วงการจัดกิจกรรมอ่านแถลงการณ์ การถือป้ายชุมนุมตามสถานสำคัญต่าง ๆ มาสู่วิวัฒนาการที่นำเทคโนโลยีมาปรับใช้โดยการนำสื่อ Social Media มาใช้ในการรวมตัวกันเป็นแฟลชม็อบเพื่อนัดชุมนุมกันและสลายตัวกันอย่างรวดเร็ว การกระจายข่าวสารและถ่ายทอดสดการชุมนุมผ่าน Facebook Live และ Twitter Hashtag ใช้ Instagram Line และ Youtube ในการแจ้งข่าวสารการชุมนุมและใช้ Telegram Channel เพื่อสำรองการติดต่อสื่อสารหากมีการปิดกั้นจากกันจากทางภาครัฐ

จะเห็นได้ว่า สภาพการณ์ทางการเมืองที่ไม่ปรกติมีอิทธิพลต่อกระบวนการความคิดของกลุ่มนิสิตนักศึกษาส่งผลให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่เห็นต่างทางการเมืองออกมาแสดงบทบาทเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพที่พึง

ได้จากรัฐบาล โดยใช้พื้นที่สาธารณะในการแสดงบทบาททางการเมืองด้วยการจัดกิจกรรมในสถานที่สำคัญต่างๆ การถือป้ายประท้วง การเดินขบวนและพัฒนาไปสู่ความทันสมัยที่นำเทคโนโลยี Social Media มาปรับใช้ในการแสดงออกทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการนัดหมายชุมนุม การส่งข่าวสาร การเผยแพร่ภาพ การถ่ายทอดสด การใช้แฮชแท็กเพื่อการกระจายข่าวสารอย่างรวดเร็ว และมีการปิดกั้นช่องทางที่อาจจะทำให้การกระจายข่าวสารถูกปิดกั้นจากทางภาครัฐโดยนำช่องทางสื่อสาร เทคโนโลยีที่มีความปลอดภัยสูงเพราะต้องเข้ารหัสปลายทางมาเป็นช่องทางสำรองหากถูกปิดกั้นจากสื่อ Social Media ที่ใช้ในปัจจุบัน

อย่างไรนั้น การก่อตัวของกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองประกอบกับสิ่งเร้าที่เกิดจากการบ่มเพาะปัญหาทางการเมืองเป็นระยะเวลาอันนานหลายปีตั้งแต่หลังการรัฐประหารของคณะ คสช. ในช่วง พ.ศ. 2557 การใช้อำนาจในการปกครองแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามมาตรา 44 การจำกัดสิทธิและถูกสลายการชุมนุมจากการแสดงความคิดเห็นแบบสันติวิธีส่งผลให้เกิดแรงต้านจนนำไปสู่ก่อตัวด้วยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในรูปแบบที่แตกต่างออกไปซึ่งแรงจูงใจให้นักศึกษาแสดงออกทางการเมืองในครั้งนี้ คือ การสืบทอดอำนาจของรัฐบาล คสช. ที่อาศัยฐานเสียง สว. ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล รัฐธรรมนูญที่ไม่ได้มาจากประชาชนที่มองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การอำนาจอสลายการชุมนุมด้วยความรุนแรง และการได้มาของอำนาจรัฐบาลที่ไม่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ผลพวงดังกล่าวก่อให้เกิดปัจจัยที่นักศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. ความขัดแย้งทางการเมืองที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาให้ความสำคัญ พบว่าอันดับ 1 คือ การใช้อำนาจมาตรา 44 รองลงมา รัฐธรรมนูญที่มาจากประชาชน การรัฐประหาร นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง ยุบพรรคอนาคตใหม่ และวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้ง จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถบ่งบอกได้ว่า

ปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 มาจากสภาพการณ์ทางการเมืองที่ไม่เป็นปรกติประกอบกับการถูกกดดันจากรัฐบาลโดยอาศัยมาตรา 44 ในการลิดรอนสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและการใช้กำลังในการยุติการชุมนุม อีกทั้งการได้มาของรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้มาจากประชาชน การได้มาซึ่งอำนาจของรัฐบาลและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมในห้วงเวลานั้น

2. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ดังกล่าวข้างต้น พบว่า ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ได้ถูกนำมาใช้ในรูปแบบติดต่อสื่อสารเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การรับส่งข่าวสารและการนัดหมายชุมนุมทางการเมืองผ่านช่องทาง Facebook Live, Line, Twitter, Instagram, และ Youtube เพราะสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่เสรีในการแสดงออกทางความคิดเห็นของทุกคนและสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้สังคมเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ถึงแม้ว่าการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อาจเป็นเหมือนดาบสองคมที่อาจถูกก่อแค้นด้วย Cyber Troops หรือ กองกำลังพลเรือนไซเบอร์จะทำหน้าที่จ้องทำลายแต่กลุ่มนิสิตนักศึกษาก็ยังเห็นถึงประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์และนำมาใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในปัจจุบัน

3. อิทธิพลทางความคิดของนักวิชาการปัญญาชนและสถาบันการศึกษา ที่มีต่อขบวนการนักศึกษา พบว่า สถาบันทางการศึกษาเป็นเพียงสถาบันแรกเริ่มที่กล่อมเกลาระบวณการทางความคิดประชาธิปไตยให้แก่นักศึกษาซึ่งไม่สามารถบ่งบอกได้ว่านักศึกษาที่ได้รับการกล่อมเกลานั้นจะนำไปใช้ในเชิงทางการเมืองได้ทุกคนหรือไม่ เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับกระบวนการรับรู้ของแต่ละคน ประกอบกับสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ ห้วงเวลานั้น และการแสดงออกเชิงกิจกรรมผ่านการรับรู้ทางกระบวนการทางคิดหรือการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกในรูปแบบการกระทำและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไปทางสังคม ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่ออิทธิพลของขบวนการ

นักศึกษาจะต้องเกิดจากรากฐานความรู้ด้านประชาธิปไตย ประสบการณ์ทางการเมืองที่ได้รับรู้หรือสัมผัส และสภาพการณ์ทางการเมืองที่จะก่อตัวให้เกิดอิทธิพลทางความคิดของกระบวนการนักศึกษาในแต่ละช่วงเวลา

4. รูปแบบ วิธีการ และช่องทางใดในการแสดงออกทางการเมืองการของกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง พบว่า สภาพการณ์ทางการเมือง ณ ช่วงเวลานั้น ที่ถูกปิดกั้นด้วยมาตรา 44 ส่งผลให้กลุ่มนิสิตนักศึกษาจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการ และช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้มีอุดมการณ์เดียวกันโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทหลักในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การติดต่อสื่อสาร การกระจายข่าวสาร และการนัดหมายชุมนุมทางการเมืองด้วย Application ต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและเพิ่มความรวดเร็วในการสื่อสาร เช่น Facebook, Twitter, Instagram, Line, Tiktok, Youtube และ Telegram Channel ในชื่อช่อง Free Youth ที่มีความปลอดภัยสูงและสามารถป้องกันการปิดกั้นช่องทางการสื่อสารจากทางภาครัฐได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่าเมื่อสภาพการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนไปด้วยข้อกำหนดที่เกิดขึ้นและยุคสมัยที่เปลี่ยนไปกลุ่มนิสิตนักศึกษาก็จะปรับเปลี่ยนตามสภาพการณ์นั้นๆ แต่ทำยที่สุดสิ่งที่จะเกิดขึ้น คือ การเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่เหมือนกันเดียวกันและร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้บรรลุปณิธานของกลุ่ม

ส่วนของอุดมการณ์ประชาธิปไตยของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 นั้น จากการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นดังกล่าว ดังนี้

นั่นทพวงศ์ ปานมาศ แกนน่านักศึกษาราม กล่าวว่ “...หลักการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อประชาชนและก็ต้องให้เคารพส่วนส่วนน้อยด้วยสิ่งสำคัญในระบบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องไม่มีการยึดอำนาจรัฐประหารและในประเทศที่พัฒนาแล้วเขาจะทำ 2 เรื่องที่สำคัญเพื่อพัฒนา

ประชาชนชนของประเทศ คือ ระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษา. . ." (นันทพงศ์ ปานมาศ, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 ธันวาคม 2565)

เพชรรา ชิดปราง แกนนำนักศึกษาราม กล่าวว่า “. . .คนทุกคนต้องมีความเท่าเทียมกัน เคารพซึ่งกันกัน มีระบบการศึกษาและสาธารณสุขที่ดีที่เป็นเหมือนรัฐสวัสดิการ ต้องมีสิทธิเสรีภาพที่สามารถแสดงออกความเห็นต่างทางการเมืองได้. . ." (เพชรรา ชิดปราง, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 ธันวาคม 2565)

นักศึกษานเรศวร กล่าวว่า “. . . รัฐสวัสดิการที่ดีสำหรับประชาชนที่สามารถรองรับได้ในทุกเพศ ทุกวัย และทุกเชื้อชาติ. . ." (ไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

ताल คณะราษฎร กล่าวว่า “. . .สิ่งที่ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกติกาที่ควรจะเป็นตามหลักประชาธิปไตย. . ." (ताल, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2565)

วรรณวลี เอมจิตต์ แกนนาคศึกษา อติตนักศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา กล่าวว่า “. . .การออกมาแสดงความเห็นทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น การออกมาชุมนุมประท้วง การกระจายข่าวสารทาง Facebook หรือการกด like หรือ การ Comment เพื่อแสดงความคิดเห็น. . ." (วรรณวลี เอมจิตต์, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

ไฉ่ แกนนากลุ่มทะเล มข. กล่าวว่า “. . .หลักความเสมอภาคในการปฏิบัติต่อผู้ที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือมวลชนที่ออกมาร่วมกิจกรรมทางการเมือง. . ." (ไฉ่ แกนนากลุ่มทะเล มข., สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

ภัทราวลี ธนกิจวิบูลย์ผล แกนนาคศึกษากลุ่มมหานคร เพื่อประชาธิปไตย และสมาชิกคณะประชาชนปลดแอก กล่าวว่า “. . .อุดมการณ์ประชาธิปไตย คือประชาชนและอำนาจอธิปไตยต้องเป็นของประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ

สูงสุดของประเทศ. . ." (ภัทรราวี ธนกิจวิบูลย์ผล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งให้ถึงอุดมการณ์ประชาธิปไตยของกลุ่มนักศึกษาที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มาจากสังคมระบอบประชาธิปไตยที่แฝงไปด้วยเผด็จการทหาร ประกอบกับการจำกัดสิทธิเสรีภาพ การจำกัดสิทธิการแสดงออกความเห็นทางการเมือง การเคารพซึ่งกันและกัน ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค รัฐสวัสดิการที่ประชาชนเข้าไม่ถึงหรือรัฐสวัสดิการที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันและกฎกติกาที่ไม่เป็นไปหลักประชาธิปไตย ส่งผลให้กลุ่มนักศึกษาที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมองว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตยต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนแต่จะต้องให้เคารพส่วนส่วนน้อยด้วย สามารถแสดงออกผ่านการกระทำหรือผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย

2. ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค เคารพซึ่งกันและกัน มีสิทธิเสรีภาพที่สามารถแสดงออกความเห็นทางการเมืองได้

3. รัฐสวัสดิการที่ดีสำหรับประชาชนที่สามารถรองรับได้ในทุกเพศ ทุกวัย และทุกเชื้อชาติในเรื่องระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์

4. ทุกสิ่งที่ถูกต้องและเป็นไปตามกฎกติกาที่ควรจะเป็นตามหลักประชาธิปไตย และจะต้องไม่มีการยึดอำนาจจากประชาชน

5. ประชาชนและอำนาจอธิปไตยต้องเป็นของประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของประเทศ

กระบวนการการหล่อหลอมอุดมการณ์ทางประชาธิปไตยของนักศึกษาจึงมาจากความรู้สึกรู้สึกว่าตนถูกลิดรอนสิทธิมนุษยชนและสิทธิทางการเมืองโดยอาศัยหลักกฎหมายตามมาตรา 9 มาตรา 44 และมองว่าอำนาจอธิปไตยไม่ได้อยู่

ที่ประชาชนผู้ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของประเทศเพราะรัฐบาลได้จำกัดการออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ขาดระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษาที่มั่นคงซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์ที่จะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในอนาคตอันใกล้และปัจจัยหลักที่ทำให้นักศึกษาออกมาเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย

สำหรับวาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 พบว่า วาทกรรมทางการเมืองเป็นรูปแบบหรือกระบวนการทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการสืบทอดโดยการแสดงออกทางการพูด การเขียนหรือการสื่อสารทางสังคม เพื่อแสดงพลังและความเชื่อด้วยคำนิยม วาทกรรมทางการเมืองจึงมักถูกสร้างโดยกลุ่มคนหรือบุคคลที่มีพลังทางสังคม (Foucault, 1982, p. 107) และวาทกรรมทางการเมืองยังถูกจัดให้เป็นเครื่องมือของนักการเมืองที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการสื่อสารข้อมูลไปยังผู้รับข่าวสาร คือ ประชาชนเพื่อหวังผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งใช้กำหนดความคิด ความเชื่อ คำนิยมและทัศนคติของมนุษย์ในเชิงความคิดและการปฏิบัติไปพร้อมกัน (พระครูเกษมวัชรดิตถ์ และคณะ, 2565 หน้า 99 – 101) แต่วาทกรรมทางการเมืองของคนรุ่นใหม่หรือคน gen Y จะมีการตรวจสอบและมีลักษณะของความกระตือรือร้นในการค้นหาข้อมูลหรือที่เรียกว่าเปิดกว้างทางข้อมูลในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือแนวโน้มตามกระแสผ่านสื่อโซเชียลมีเดียที่ใช้เป็นเครื่องมือหลักของมวลชนเพื่อสร้างกระบวนการวาทกรรมที่เกิดขึ้นให้ออกมาในรูปแบบการต่อสู้ทางการเมืองของแต่ละฝ่ายอย่างเข้มข้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2562, ออนไลน์)

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นวาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาที่ใช้ในการเคลื่อนไหว ดังนี้

นักศึกษานเรศวร กล่าวว่า “...วาทกรรมทางการเมืองเป็นคำพูดที่ใช้ในการแสดงออกทางการเมืองและใช้ในการปลุกกระตือรือร้นของกลุ่มคนระบอบราษฎรผ่าน

ทางโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook Twitter ด้วยวลี “ให้มันจบที่รุ่นเรา” คือ เราไม่ต้องการให้เด็กลูกหลานต้องมารับกรรมที่เราก่อแต่สำหรับหนูคำว่า “ให้มันจบที่รุ่นเรา” คือต้องให้ประเทศมันเดินหน้าด้วยรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า. . .” (ไม่ประสงค์ออกนาม, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

ตาล คณะราษฎร กล่าวว่า “. . .วาทกรรมทางการเมืองเป็นคำพูดที่ผู้ชุมนุมใช้สื่อสารกันเพื่อการแสดงออกทางการเมืองและจะต้องไปในเชิงบวก. . .” (ตาล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 24 พฤศจิกายน 2565)

โน้ แกนนำกลุ่มทะเล มข. กล่าวว่า “. . .วาทกรรมการเมืองเป็นคำพูดที่กลุ่มผู้ชุมนุมนำมาใช้ร่วมกันหรือสื่อถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบองค์กร. . .” (โน้, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

ภัทราวดี ธนกิจวิบูลย์ผล แกนนำศึกษากลุ่มมหานครเพื่อประชาธิปไตย และสมาชิกคณะประชาชนปลดแอก กล่าวว่า “. . .วาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มคณะราษฎรที่เราใช้เรียกกันอาจเป็นคำหรือวลีที่ใช้จุดประกายให้เราพลังฮึกเหิมเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มหรือทีมเราในการรวมพลังหรือเรียกรวมพลังของกลุ่ม. . .” (ภัทราวดี ธนกิจวิบูลย์ผล, สัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 19 พฤศจิกายน 2565)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งให้ถึงการใช่วาทกรรมทางการเมืองของกลุ่มนิสิตนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 เป็นการสื่อสารด้วยคำพูดเพื่อการแสดงออกทางการเมืองและจะต้องไปในเชิงบวกพร้อมทั้งสามารถใช้เพื่อปลุกกระตมทางความคิด การรวมกลุ่ม การสร้างแรงจูงใจในทางปฏิบัติ การสื่อถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบองค์กร ดังนั้นวาทกรรมจึงเป็นกระบวนการสร้างหรือผลิตอัตลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัวเราโดยวาทกรรมจะทำหน้าที่โน้มน้าวแนวความคิด ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม ความรับรู้ และอุดมการณ์ทางการเมือง ผ่านช่องทางในการเข้าถึงผู้คนในสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น ประกาศ แถลงการณ์ และ

สื่อสารมวลชนด้วยการเสนอข่าวเพื่อถ่ายทอดไปยังประชาคมให้ได้รับทราบ ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาผ่านการสร้างวาทกรรม “ให้ มั่นจบที่รุ่นเรา” คือ เราไม่สามารถสัญญาได้ว่าจะจบตอนไหนแต่เราก็พยายามจะ ผลักดันให้ผู้มีอำนาจคิดได้และต้องการเห็นสังคมดีขึ้นโดยโครงสร้างสังคมทุก อย่างต้องมีการเปลี่ยนแปลง ประเทศต้องเดินหน้าด้วยรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า และ การต่อสู้ระหว่างผู้มีอำนาจกับประชาชนเพื่อสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมโดย การถ่ายทอดหรือการส่งต่อวาทกรรมทางการเมืองให้เป็นไปในรูปแบบคำพูดหรือ ถ่ายทอดผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook หรือ Twitter เป็นต้น

อภิปรายผล

ภูมิทัศน์ทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 เป็นสภาพการณ์ทางการเมืองที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล คสช. และ รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2557 ที่มอบอำนาจให้พลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยอาศัยมาตรา 44 เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ หรือเพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปราม การกระทำความผิดเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อย หรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศ หรือราชการแผ่นดินในการบริหารประเทศ และห้ามบุคคล กลุ่มบุคคล พรรคการเมืองทำกิจกรรมทางการเมือง และห้ามการ ชุมนุมทางการเมือง รวมถึงควบคุมผู้เห็นต่างทางการเมืองโดยการนำตัวไป ปรับทัศนคติ การกระทำดังกล่าวของรัฐบาลทำให้กลุ่มที่เห็นต่างทางการเมือง มองว่าเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน การถูกกดดันด้วย วิธีการต่างๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2564 ส่งผล ให้การเมืองไทยร้อนระอุขึ้นมาอีกครั้ง กลุ่มผู้เห็นต่างทางการเมืองนัดหมาย รวมตัวกันเพื่อชุมนุมประท้วงในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนพึงมีตาม

สถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างน้อยถึง 246 การชุมนุมและมีกลุ่มแกนนำถูกดำเนินคดีในมาตรา 112, 116, และ 215 เป็นจำนวนมาก ด้วยสภาพการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นประกอบกับการถูกจำกัดพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น การถูกลิดรอนสิทธิ การถูกสลายการชุมนุมด้วยความรุนแรง การถูกดำเนินคดีทางการเมืองด้วยการจับกุมแกนนำที่เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง จึงเป็นแรงผลักดันให้ขบวนการนักศึกษาและกลุ่มที่เห็นต่างทางการเมืองออกมารวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีตามหลักกฎหมาย (ภาคิไนย์ ชมสินทรพิสัยมัน, 2554) แต่รัฐบาลกลับใช้กฎหมายมาควบคุมกลุ่มผู้เคลื่อนไหวทางการเมืองทางการเมืองแบบเข้มงวด ส่งผลให้นักศึกษามีข้อจำกัดในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรเคลื่อนไหวทางสังคมแต่อย่างใด ขบวนการนักศึกษาเคลื่อนไหวแต่ละประเด็นปัญหาที่แตกต่างกันไป และเคลื่อนไหวเป็นแนวร่วมกับองค์กรเคลื่อนไหวทางสังคมอื่นๆ (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2561) ประกอบกับ ปัจจัยการเติบโต ความถดถอย และการฟื้นฟูบทบาทขบวนการนักศึกษาในการเมืองไทยนับตั้งแต่ทศวรรษ 2510 จนถึงปัจจุบันภายใต้รัฐบาลเผด็จการทหาร โครงสร้างทางการเมืองไม่เอื้อให้ตัวแสดงทางการเมืองอื่นๆ ได้รับการพัฒนาในขณะที่นักศึกษาเป็นชนชั้นกลางกลุ่มใหม่ที่มีทุนทางสังคมและการเมืองสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ จึงกลายเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในขณะที่ช่วงทศวรรษ 2520-2550 การเมืองไทยภายใต้บริบทการเติบโตของประชาธิปไตยและเสรีภาพทางการเมือง ทำให้เกิดการขยายตัวของพลังและสถาบันทางการเมืองที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้นักศึกษามีบทบาททางการเมืองน้อยลงโดยเปรียบเทียบ ตั้งแต่หลังรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 การเมืองไทยกลับสู่บริบททางการเมืองแบบเผด็จการ พลังการเมืองต่างๆ ที่เคยมีบทบาทก่อนหน้านี้ถูกควบคุมอย่างเข้มข้นโดยรัฐบาลทหาร นักศึกษาซึ่งมีสถานะพิเศษทั้งจากมรดกทางประวัติศาสตร์ และสถานภาพพิเศษของสถาบันอุดมศึกษา ทำให้ขบวนการนักศึกษากลายเป็นหนึ่ง

ในพลังทางการเมืองที่สำคัญเพียงไม่กี่หลังที่ยังคงยืนหยัดต่อต้านระบอบเผด็จการทหาร

การก่อตัวทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ที่มาจากความเห็นต่างทางการเมืองประกอบกับสิ่งเร้าที่เกิดจากการบ่มเพาะปัญหาทางการเมืองเป็นระยะเวลานานหลายปีตั้งแต่การรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2564 แบ่งออกเป็น 5 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยโครงสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งประสงค์ใช้อำนาจในการปกครองแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตามมาตรา 44 และการสืบทอดอำนาจด้วยการกำหนดที่มาของ ส.ว. จากแต่งตั้งของรัฐบาล

2. ปัจจัยความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดจากความเห็นต่างทางการเมืองและถูกกดตันจากการบังคับใช้กฎหมาย

3. ปัจจัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่นำมาใช้ส่งต่อข้อมูลข่าวสารหรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการชุมนุมและนัดหมายชุมนุมของกลุ่มนักศึกษาเพื่อประสงค์ให้การสื่อสารหรือการส่งต่อข้อมูลไปถึงยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว

4. ปัจจัยด้านอิทธิพลทางความคิดของนักวิชาการปัญญาชนและสถาบันการศึกษาที่มีต่อขบวนการนักศึกษา เป็นเพียงสถาบันแรกเริ่มในการกล่อมเกลาระบอบการทางความคิดด้านประชาธิปไตยให้แก่นักศึกษาแต่ไม่สามารถบ่งบอกได้ว่านักศึกษาที่ได้รับการกล่อมเกลานั้นจะนำไปใช้ในเชิงทางการเมืองได้ทุกคนหรือไม่ โดยกระบวนการรับรู้ของแต่ละคนจะต้องประกอบกับสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ ห้วงเวลานั้น ผ่านการรับรู้ทางกระบวนการทางความคิดและการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกในรูปแบบการกระทำหรือการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมนุษย์

5. ปัจจัยรากฐานความรู้ด้านประชาธิปไตย สิ่งนี้จะประกอบไปด้วยสภาพการณ์ทางการเมืองที่เปลี่ยนไป

ข้อกำหนดที่เกิดขึ้นจากรัฐบาลในช่วง ปี พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 ซึ่งให้เห็นถึงความขัดแย้งของรากฐานความรู้ด้านประชาธิปไตยที่มาจากการกล่อมเกลมาจากสถาบันเป็นขั้นแรกประกอบกับสภาพการณ์ทางการเมืองที่อยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่คนรุ่นใหม่หรือกลุ่มนักศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการค้นหาข้อมูล ค้นหาข้อเท็จจริงจากการเสพข่าวหรือข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับรู้จากรัฐบาลและมวลชนเพื่อนำมาวิเคราะห์และส่งต่อผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Twitter, Instagram, Line, Tiktok, Youtube และ Telegram channel ไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมืองที่เหมือนกันเพื่อร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม (ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ, 2561) โดยปัจจัยเงื่อนไขและปัจจัยสำคัญที่ทำให้ขบวนการนักศึกษาไทยมีการปรับตัวเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและสื่อใหม่ อิทธิพลทางความคิดระหว่างนักวิชาการปัญญาชนกับขบวนการนักศึกษา อิทธิพลทางความคิดระหว่างนักวิชาการปัญญาชนกับขบวนการนักศึกษาและการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (ม.นอกระบบ) เพื่ออธิบายการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นที่ปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องการแสดงออกทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 (นลินี ทองประเสริฐ, 2555) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านเฟซบุ๊ก (ศิริสุดา แสงทอง, 2564) ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่ จุดยืนประชาธิปไตยใหม่แห่งอนาคตและการใช้สื่อทางสังคมเพื่อดำเนินการทางการเมืองไทย (รณันธร พลชาติ, 2558)

อุดมการณ์ประชาธิปไตยของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 สิ่งทีกลุ่มนักศึกษาอยากได้ประชาธิปไตยในการออกมาเคลื่อนไหวชุมนุมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองของประชาชนแต่จะต้องให้เคารพส่วนส่วนน้อยด้วย และเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองร่วมกัน

2. หลักความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค เคารพซึ่งกันกัน มีสิทธิเสรีภาพที่สามารถแสดงออกความเห็นต่างทางการเมืองได้
3. รัฐสวัสดิการที่ดีสำหรับประชาชนที่สามารถรองรับได้ในทุกเพศ ทุกวัย และทุกเชื้อชาติในเรื่องระบบสาธารณสุขและระบบการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญของมนุษย์
4. กฎกติกา ที่ควรจะเป็นตามหลักประชาธิปไตย และจะต้องไม่มีการยึดอำนาจจากประชาชน
5. อำนาจอธิปไตยต้องเป็นของประชาชน

วาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในช่วง พ.ศ. 2557 ถึง พ.ศ. 2564 เป็นการนำมาใช้เพื่อปลุกกระตมทางความคิด การรวมกลุ่ม สร้างแรงจูงใจทางปฏิบัติ และสื่อถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบองค์กรผ่านคำพูด การเขียน และวลีที่เป็นกลุ่มคำที่นำมาใช้เรียงต่อกันได้ใจความแต่ยังไม่เป็นประโยคที่สมบูรณ์ เช่น “ให้มันจบที่รุ่นเรา” หรือ “จะฟังแล้วมั้ยประชาธิปไตย” หรือ “ประชาธิปไตยที่ปลิดปลิว” ที่กลุ่มคณะราษฎรนำมาใช้เมื่อครั้งจัดการชุมนุมประท้วงแต่ในพื้นที่การชุมนุม ดังนั้น การใช้วาทกรรมทางการเมืองของนักศึกษาจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งต่อคำพูดหรือวลีในการปลุกกระตมความคิดทางการเมืองและรวมพลังมวลชนเพื่อนำไปสู่การชุมนุมประท้วง (สมชัย แสนภูมิ, 2562) เช่น กลุ่มนักศึกษากับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในวันครบรอบ 1 ปี การทำรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ศึกษาภายใต้กิจกรรม “ศุกร์ 22 มาฉลองกันมะ?” ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดทางการเมืองมากที่สุด คือ การเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาที่มากกว่าการกล่อมเกล่าผ่านครอบครัว และมีประสบการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะการเป็นผู้จัดกิจกรรมของกลุ่มนักศึกษา ที่เชื่อในอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตย การถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบ่มเพาะแรงต้านจนนำไปสู่การจัดทำกิจกรรมนี้

ทางด้านสื่อออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก เป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการระดมทรัพยากรและการเคลื่อนไหว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่นำไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัย พบว่า การที่นักศึกษาออกมาแสดงบทบาททางการเมืองเกิดจากความบิดเบี้ยวของโครงสร้างความเป็นประชาธิปไตย เช่น รัฐธรรมนูญ การใช้อำนาจรัฐ การที่รัฐบาลไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น ดังนั้น รัฐบาลที่เป็นองค์กรนิติบัญญัติและองค์กรตุลาการที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นต่างของแต่ละกลุ่มในสังคมเพื่อนำมาวิเคราะห์หาจุดร่วมกันระหว่างแต่ละกลุ่มในสังคมเพื่อเข้าสู่ข้อสรุปร่วมกัน และต้องเคารพสิทธิ ความเสมอภาพ เสรีภาพ ภารดรภาพของประชาชนทุกกลุ่มที่ออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มนักวิชาการโดยการสัมภาษณ์ เพื่อให้เห็นถึงมุมมองของนักวิชาการที่มองมายังกลุ่มนักศึกษาในการออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและการออกมาชุมนุมประท้วงในประเด็นโครงสร้างทางการเมืองเพื่อชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการทางความคิดที่อาจส่งผลต่อนักศึกษา

2.2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยเชื่อมโยง เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัวที่อาจส่งผลต่อกระบวนการทางความคิดของนักศึกษา

2.3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยที่มีความโดดเด่นด้านการแสดงออกเกี่ยวกับประชาธิปไตยและมหาวิทยาลัยทั่วไปว่ามีอิทธิพลต่อกระบวนการทางความคิดกลุ่มนักศึกษาหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2561). การเติบโต ความถดถอย และการฟื้นตัว
ของขบวนการนักศึกษาไทย. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 1(1), 130-177.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2544). *ประวัติศาสตร์การเมืองไทย 2475 – 2500*. กรุงเทพฯ:
โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ. (2561). *ขบวนการนักศึกษาหายไปไหน: การเปลี่ยนแปลง
ของขบวนการนักศึกษาไทยในช่วงความขัดแย้งทางการเมือง พ.ศ.
2549-2557*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562ก). *นิรโทษกรรม "สุดซอย" หายนะ "เพื่อไทย" ลุงกำนัน
ปั้นมือบลูกฮือ ขับไล่ยิงลักษณะ*. ค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2565,
จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1505783>
- นลินี ทองประเสริฐ. (2555). บทบาทของสังคมออนไลน์ต่อสำนักทางการเมือง
ของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง.
วารสาร มจร.วิชาการ, 16(31), 65-75.
- บีบีซี นิวส์. (2563). *10 ปีสลายการชุมนุมคนเสื้อแดง : สัปดาห์ชีวิต "ตัวละครเอก"
ของศอฉ. และ นปช. ใน 5 ฉากสำคัญการเมืองไทย*. ค้นเมื่อวันที่ 27
มีนาคม 2566, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52676263>

- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). ทบทวนประวัติศาสตร์ อ่านข้อเรียกร้อง “มือบ้นักศึกษา” จากอดีตถึงปัจจุบัน. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2564, จาก <https://www.prachachat.net/d-life/news-528775>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563). แนวรบด้าน Social Media รัฐเป็นรองคนรุ่นใหม่. ค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564, จาก <https://shorturl.asia/BDuGt>
- พระครูเกษมวิชรดิตถ์ และคณะ. (2565). การสื่อสารทางการเมืองกับวาทกรรมทางการเมืองในสังคมไทย. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย 2(5), 99–101.
- ภาคิไนย์ ชมสินทรัพย์มัน. (2554). ขบวนการนักศึกษาไทย : วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของขบวนการนักศึกษาไทยในเมืองช่วงระหว่าง 6 ตุลาคม ตุลาคม 2519 ถึงปี พ.ศ.2531. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รณันธร พลชาติ. (2558). การใช้สื่อทางสังคม: เพชฌัญญูในการดำเนินการทางการเมืองไทย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์. (2563). พฤติกรรมทางการเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ศิลปวัฒนธรรม. (2565). ประวัติศาสตร์เกิดอะไรใน “14 ตุลา” ก่อนมาสู่ชัยชนะสำคัญของประชาชนลูกฮีโร่ต้าน “คณาธิปไตย”. ค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_40175
- ศิลปวัฒนธรรม. (2560). วันนี้ในอดีต 14 ตุลาคม 2516 รัฐบาลทหารใช้กำลังสลายผู้ชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย แต่สุดท้ายสิ้นอำนาจ. ค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://shorturl.asia/RF7ZY>

- สมชัย แสนภูมิ. (2562). นักศึกษากับการเคลื่อนไหวทางการเมืองในวิน
ครบรอบ 1 ปี การทำรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา.
มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์, และศิลปะศาสตร์, 12(1), 1089-1106.
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไทยแลนด์. (2564). สิทธิมนุษยชนถูกละเมิด
อย่างไรใน 6 ตุลา. ค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2565, จาก
<https://www.amnesty.or.th/latest/blog/919/>
- Foucault, M. (1982). *The archaeology of knowledge: and the discourse on
language*. New York: Vintage.